

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ МІСТА МИКОЛАЄВА

Хруленко О. С., студентка групи Бт 1/1

Науковий керівник – старший викладач Стужук С. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Історія Миколаєва – це невід’ємна частина історії України. Його прийнято називати колискою Чорноморського флоту. Але це ще один з потужніших портів, що відправляв мільйони пудів зерна по всьому світу. Дослідження його історії і розвитку входило до наукового інтересу багатьох поколінь істориків. Але й сьогодні ми звертаємося до сторінок історичного минулого нашого краю і, зокрема, до історії виникнення міста Миколаєва. А починався він з 20 землянок, виритих на крутому схилі гирла річки Інгул. Саме це місце вибрав майже 228 років тому для нової верфі князь Потьомкін після остаточної перемоги над турками.

Офіційною датою заснування Миколаєва вважається 1789 рік. Проте, історія заселення цієї місцевості розпочалася значно раніше. Стоянки первісних людей на місці сучасного обласного центру виникли ще близько 20 тисяч років тому. Вже в XII-VIII століттях до нашої ери тут вирувало життя велико гоміста-порту, якому сучасні науковці дали назву Дикий Сад. Укріплене городище розташовувалося в місці злиття річок Південного Бугу та Інгулу і, судячи з археологічних досліджень, було значним осередком ремесел і культури часів Троянської війни. На території Дикого Саду знайдено залишки житлових, господарчих і релігійних споруд. Місцеві мешканці, ймовірно, кіммерійці, обробляли землю і вирощували худобу, серед ремесел добре було розвинене ливарне виробництво зброї та прикрас [1, с. 23]. Після них ці та сусідні землі заселяли скіфи, греки, слов’яни. 1399 року литовський князь Вітовт заснував неподалік колишнього Дикого Саду помешкання-фортецю Вітовку, яку в наступному столітті захопили татарські завойовники. З кінця XV століття тут з’являються козацькі поселення – зимівники, слободи, паланки. А в 1774 році за умовами мирної угоди між Російською та Османською імперіями ці землі потрапляють до складу Росії [2, с. 46].

Але інтенсивне заселення Миколаївського півострова почалося в останній чверті XVIII сторіччя, вже після визволення Північного Причорномор’я від турецьких завойовників і виходу Російської держави до Чорного моря. Росії потрібен був свій флот. І за велінням князя Г.О. Потьомкіна в гирлі ріки Інгул під безпосереднім керівництвом полковника М.Л. Фалєєва у 1788 році була закладена нова верф. Довкола верфі почало рости містечко. Ім’я своє воно отримало через рік, після переможного штурму Очакова російськими військами, у день Святого Миколая, заступника моряків. На його честь і назвали нове місто [3, с. 34].

Суднобудуванню та флоту повністю було підпорядковане життя міста. Така специфіка наклала відбиток на долю, характер і навіть зовнішній вигляд Миколаєва. Мешканці селилися за своїм родом занять. Так виникла військова слобідка, центральна адміністративна частина та заводські квартали. Місто росло, розвивалося, жило своїм життям. Бурхливі події ХХ сторіччя не обминули Миколаїв. В 1908 році тут діяла єдина на Півдня України підпільна типографія “Маня”, заснована братами Петровими на власному подвір’ї. У 1918 році місто вперше зазнало окупації іноземними військами. До Миколаївського комерційного порту зайшли кораблі антанті.

Під час Другої світової війни Миколаїв майже три роки був окупований гітлерівськими загарбниками. Та жоден корабель, завдяки діям підпільників, диверсійних та розвідувальних груп, не зійшов за цей час з миколаївських стапелів. А при звільненні Миколаєва від окупантів у березні 1944 року немеркнучий подвиг здійснили 68 моряків-десантників під командуванням К.Ф. Ольшанського. Це був єдиний випадок в історії війни, коли всі учасники однієї бойової операції були удостоєні звання Героя Радянського Союзу, більшість – посмертно.

З Миколаєвом пов’язано багато великих імен, що знайшло своє відображення в пам’ятниках міста, назвах його вулиць, площ та скверів. Тут служили та працювали адмірали О.С.Грейг та М.П.Лазарєв, першовідкривач Антарктиди Ф.Ф. Беллінсгаузен та творець тактики броненосного флоту адмірал Г.І. Бутаков, герої оборони Севастополя часів Кримської війни адмірали П.С. Нахімов і В.О. Корнілов, перший директор першої на Півдні України Миколаївської обсерваторії К.Х. Кнорре та створювач першої у світі морської газотурбінної установки С.Д. Колосов. Саме в Миколаєві В.І. Даль, перебуваючи на військовій службі, приступив до складання “Толкового словаря живого великорусского языка”. Тут, у Миколаєві, закінчив свою капітальну наукову працю основоположник вітчизняної епідеміології Д.С. Самойлович, а професор М.Г. Ліванов створив у Богоявленську першу в країні школу практичного землеробства. Перша книга з історії нашої Батьківщини рідною мовою – “Історія України-Русі” та перша українська опера за сюжетом Шевченківських творів – також були написані в Миколаєві. Їх автор – М.М. Аркас. Родом з Миколаєва Народний художник СРСР Божій М.М., видатний астроном, академік Ф.О. Бредіхін, дослідник Арктики Г.Л. Брусілов, відомий вчений в галузі залізничного транспорту, академік В.М. Образцов, талановитий флотоводець, океанограф, полярний дослідник та винахідник С.О. Макаров. У місті бували адмірал Ф.Ф. Ушаков, О.С.Пушкін, О.М. Горький, В.В. Маяковський, М.А. Римський-Корсаков, тут виступали М.С. Щепкін, уродженці Миколаївщини – корифеї українського театру М.К. Садовський, П.К. Саксаганський, М.Л. Кропивницький.

Миколаїв відкритий світу для партнерства та співробітництва і вірить у свою щасливу зірку – малу планету (8141) Nikolaev = 1982 SO4, яка була відкрита Кримською Астрофізичною обсерваторією і названа на його честь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилов С. И. Николаев – 220 лет : очерки истории жизни города и горожан / С. И. Гаврилов, Ю. И. Любаров; ред. кол.: В. А. Юрлов [и др.]; фотографии: И. В. Величко, А. А. Кремко, Ю. В. Матвиенко. – Николаев : ЧП Любарова Е. И., 2009. – 208 с. : ил., фот.
2. “Именовань – город Николаев” : историко-краеведческий выпуск : [статьи, исследования, очерки : материалы и документы] / Советский фонд культуры. Николаевское областное отделение ; предисл. Л. Траспова. – Николаев, 1989. – 304 с. : фот.
3. Крючков Ю. С. История Николаева : от основания до наших дней : [историч. издание] / Ю. С. Крючков. – Николаев : Возможности Киммерии, 2006. – 300 с. : ил.